

EL LLIBRE DE LA SETMANA

Nosaltres, els troncs que s'emporta el riu

PERFIL

DEL NORUEC PER PETTERSON CLUB EDITOR N'HA PUBLICAT LA NOVEL·LA 'MALEEIXO EL RIU DEL TEMPS' I 'SORTIR A ROBAR CAVALLS', EL LLIBRE QUE EL VA CONSAGRAR A ESCALA INTERNACIONAL

PERE ANTONI PONS

Poques coses resulten més desestabilitzadores per a un present viscut amb conformitat i placidesa que un inesperat assalt de la memòria. Tu ja pots tenir controlat i ordenat tot el que succeeix dins el perímetre de l'ara i aquí, però quan el passat hi irromp amb una estrepitosa i fragmentària riuada de records, la incertesa i la inquietud ho amaren tot. Això és el que li passa al protagonista i narrador de *Sortir a robar cavalls*, una novel·la de l'escriptor noruec Per Petterson apareguda l'any 2003 i que Club Editor publica ara en català. La traducció, de

Carolina Moreno, s'intueix molt consistent.

Trond T. Sander és un home de 67 anys que després d'una vida agitada i itinerant –“Són molts els llocs on he viscut”–, marcada pels tràfecs familiars i laborals, ha deixat la ciutat per passar la vellesa “en una caseta a la riba d'un llac”. És un indret, i això és el que més li agrada, on la naturalesa encara exerceix de reina omnipresent i tutelar. De gust, Trond viu amb l'única companyia de la seva gossa i manté una relació cordial però distant amb els seus veïns. Tot i que passa els dies d'una manera calmada i reflexiva –passeja, llegeix, escolta jazz...–, una urgència indefinida però persistent el fa estar alerta. “Cal que em concentri”, repeteix sovint. I també: “No puc sofrir que vulguin entretenir-me, no tinc temps per distreure'm”. Podem deduir, tenint en compte que el seu canvi de rumb vital va ser causat per la mort en accident de la seva esposa, que la urgència que sent és la de qui s'encamina cap al final de la vida i vol ser l'amo del poc temps que li queda, però ni el narrador (ni l'autor) ens ho aclareixen explícitament.

Allunyar-se del sentit unívoc

En realitat, no hi ha res explícit ni diàfanament interpretable en la novel·la. Per bé que el narrador faci servir un llenguatge directe i col·loquial, i que s'expliqui amb una honestat genuïna que ens empeny a refiar-nos d'ell i a creure'ns el que diu –“Tota la vida he anhelat viure sol en un lloc així, fins i tot en els moments més bons, que no han sigut pocs”–, la novel·la es construeix a còpia d'el·lipsis, discontinuïtats, insinuacions, mis-

SORTIR A ROBAR CAVALLS
PER PETTERSON
CLUB EDITOR
TRADUCCIÓ DE CAROLINA MORENO
256 PÀG. / 18,95 €

“QUAN EL PASSAT IRROMP AMB UNA ESTREPI-TOSA I FRAGMENTADA RIUADA DE RECORDS, LA INCERTESA I LA INQUIETUD HO AMAREN TOT”

teris no aclarits i escenes relatades només parcialment. Com passa a la vida, aquí les coses són i succeeixen sense oferir un sentit unívoc o clar. El que ofereixen els fets i les reflexions de *Sortir a robar cavalls* és, sobretot, el rastre del seu esdevenir, el pes de la seva presència, la contundència del seu impacte.

L'element desestabilitzador en la vida de Trond T. és l'encontre fortuït amb un veí a qui va conèixer, tangencialment, més de cinquanta anys enrere, quan ell, un nen de ciutat, va passar un estiu amb el seu pare talant arbres al bosc. Entre els records que li retornen, sobtats i incerts però poderosos, hi ha una amistat d'adolescència que es va fer malbé per culpa d'una tragèdia, la desaparició del seu estimat pare, el dolor i el coratge (i la por, i la mesquina) d'aquella Noruega ocupada pels nazis... També hi ha el complicat aprenentatge de la crueltat, la gelosia, l'amor i la fortalesa íntima. Això últim és important, perquè la lucidesa de fons tant de la vida com del relat de Trond T. és que “al capdavant nosaltres decidim quan ens fa mal”.

Després de passar-se l'estiu talant arbres, l'adolescent Trond i el seu pare llancen els troncs al riu perquè el corrent els porti fins a una serradora. És un mètode de trasllat sense garanties d'èxit, perquè els troncs es poden fer malbé o quedar encallats o patir qualsevol altra eventualitat. Però veure com cauen “a l'aigua amb una bona esquitxada”, i contemplar com s'allunyen riu avall “amb calma i dignitat”, és tot un espectacle. Sense subratllats innecessaris, Petterson aconsegueix que el lector vegi en aquesta imatge un símbol de la seva novel·la. ♦♦

WIKIPEDIA

Una zooscòpia molt recomanable

VÍCTOR OBIOLS

Un *bestiarum vocabulum* sempre és benvingut. Des d'aquells compendis animalístics medievals que contenien

sempre una lliçó moral, la literatura no ha deixat de produir bestiaris de tota mena i en moltes diverses llengües. En català tenim el goig de poder-ne tastar un bon feix, des de Lull fins a Miquel Àngel Llauger, que s'afegeix a la llista amb tots els honors. Aquesta llista inclou els famosos bestiaris de Pere Quart i Josep Carner (que escrigué també un *Museu zoològic*), el *Zoo* de Carles Fages de Climent, els de Mercè Rodoreda, Josep Vallverdú (*Bestiolarí*), l'*Animalari* d'Enric Larreu-

la, les *Històries d'animals*, 13, d'Enric Casasses, o un de ben poc conegut de Joan Fuster.

Zooscòpia és el títol d'una de les peces del bestiar, el dedicat al nyu, exhilarant, com la resta dels vint-i-un poemes del recull, un pou d'enginy, d'ironia i de saviesa poètica. No està a l'abast de qualsevol bastir un bestiar amb cara i ulls (i ales i escates...). Però és que Llauger no és un nouvingut a les lletres. Ha publicat cinc reculls de poesia de molta ensunya, exerceix la crítica literària i la docència, ha fet incursions en la narrativa i és l'excel·lent traductor d'Edward Lear,

Lewis Carroll i Edgar Lee Masters, entre d'altres. Un mestratge que el faculta com ningú per confegir aquestes peces d'orfebreria poètica. Una petita mostra ens ho fa evident, a *El camaleó*, per exemple: “Contra un domàs d'arena tornes groc / i verd si et fa de fons una falguera. / Jo, contra la tenebra que m'espera,

també vaig tornant negre, a poc a poc”. Aquí veiem com el poeta pot convertir un poema lleuger i satíric, com ha de ser una peça de bestiar (el que en anglès en diuen *light verse*) en una cosa genial que acaba gairebé produint un lúgubre calfred meta-

ZOOSCÒPIA
MIQUEL ÀNGEL LLAUGER
IL·LUSTRACIONS DE MARION JDANOFF
BLIND BOOKS
64 PÀG. / 17 €

físic, sense deixar de divertir-nos: humor negre llaugeriana... També hi ha un *hit* en aquest bestiar, *La balena*, que és un acudit “intertextual” que exigeix el coneixement de la història del *Nabí* de Carner, i el seu Jonàs. Per si de cas, Llauger ofereix de colofó un apartat de vuit notes on s'explica aquesta i altres referències. Expressa també el seu agraïment al “senat d'amics estimats i savis”, aquesta nova “escola mallorquina”, gosaria dir, i també esmenta les dues “mares” del llibre, la magnífica il·lustradora Jdanoff i l'editora Roderigàlvarez, que col·labora amb una nota final. Ah, i la padrina jove!, Xènia Dyakonova, que també va publicar un llibre esplèndid en aquest petit editorial miraculosa. Una delícia poder donar-ne testimoni. ♦♦